Valtuutettu Ville-Petteri Kujansuun ym. valtuustoaloite datakeskushankkeiden edistämisestä Joensuussa vain ehdolla, että keskukset vastaavat itse taustavoimastaan

KV 15.06.2026 § 64

Valtuutettu Ville-Petteri Kujansuu jätti 15.6.2026 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen datakeskushankkeiden edistämisestä Joensuussa vain ehdolla, että keskukset vastaavat itse tasaus- ja varavoimastaan.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Jussi Wihonen, Ari Tielinen, Atte Varis, Eero Bogdanoff, Jussi Laakkonen ja Outi Mara.

Päätös:
Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KH 05.10.2026 § 334

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 22.6.2026 siirtää valtuustoaloitteen konsernipalveluihin ja kaupunkirakennepalveluihin valmisteltavaksi.

Valtuustoaloiteessa esitetään, että datakeskushankkeita edistetään Joensuussa vain sillä edellytyksellä, että hankkeet vastaavat itse omasta tasaus- ja varavoimastaan. Lisäksi aloitteessa esitetään, että kaupunki valmistelee datakeskushankkeiden arviointia varten selkeät periaatteet ja arviointikriteerit. Aloitteen perusteluina esitetään muun muassa datakeskusten vaikutuksia sähkön hintaan, sähköverkon kapasiteettiin, työllisyyteen sekä kuntien investointipolitiikkaan.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Datakeskusten sähkötehon ja sähkönkulutuksen merkittävä kasvu edellyttää, että hankkeiden vaikutuksia sähköjärjestelmään, maankäyttöön, ympäristöön ja aluetalouteen arvioidaan nykyistä järjestelmällisemmin. Valtuustoaloitteessa esiin nostetut kysymykset liityntäkapasiteetin riittävyydestä, joustamattoman sähkönkulutuksen vaikutuksista sekä datakeskusten työllisyys- ja verovaikutuksista ovat siten perusteltuja arviointikohteita. Samalla datakeskusten vaikutukset vaihtelevat olennaisesti hankkeen koon, käyttötarkoituksen, sähkönhankinnan, kulutusjouston, hukkalämmön hyödyntämisen ja paikallisten arvoketjujen mukaan, minkä vuoksi arvioinnin tulee olla hankekohtaista.

Joensuun kaupungin tavoitteena on edistää investointeja, työpaikkojen syntymistä, yritystoiminnan kasvua ja vihreää siirtymää. Datakeskuksia ei ole tarkoituksenmukaista sulkea toimialana kaupungin investointien edistämisen ulkopuolelle. Varsinkin pienille datakeskuksille voi olla tilaa Joenuun alueella. Suuremmat datakeskukset eivät ole mahdollisia sähköverkon rajoitteiden takia ainakaan 10-vuoteen. Kaupungin tulee kuitenkin kohdentaa rajallisia maa-alueita ja infrastruktuuria sellaisiin hankkeisiin, joiden kokonaisvaikutukset ovat kaupungin ja alueen kannalta myönteisiä. Arvioinnissa tulee huomioida rakentamis- ja toimintavaiheen työpaikat, verotulot, paikalliset hankinnat, maankäytön tehokkuus, infrastruktuurin kustannukset, ympäristövaikutukset sekä

hankkeen mahdollisuus osallistua paikallisiin tutkimus-, koulutus- ja yritysekosysteemeihin.

Joensuun sähköverkon kapasiteetti on parhaillaan merkittävä investointien reunaehto. Caruna ja Savon Voima ovat sopineet uuden sähköaseman sijoittamisesta Joensuun Iiksenvaaran voimalaitosalueelle ja uuden 110 kilovoltin voimajohdon alustavasta reitistä Lehmon sähköasema - Iiksenvaara. Uuden sähköaseman arvioidaan valmistuvan alkuvuodesta 2028, ja suunnitteilla olevan voimajohdon on arvioitu yli kaksinkertaistavan sähkönjakelukapasiteetin Iiksenvaaralle. Yhteisenä tavoitteena on kolminkertaistaa Joensuun sähköjärjestelmän kapasiteetti 2030-luvun alkupuolella. Näistä vahvistuksista huolimatta yksittäisen suuren hankkeen liittymismahdollisuus on aina varmistettava erikseen verkonhaltijalta kaupunkialueella Carunalta tai sen ulkopuolella PKS Sähkönsiirrolta.

Fingrid suunnittelee Huutokosken ja Kontiolahden välille ensimmäistä Pohjois-Karjalaan ulottuvaa 400 kilovoltin kantaverkkoyhteyttä, joka toisi siirto- ja liittymäkapasiteettia lisää noin 300 MW, joka on vaatimation luku verrattuna rengasyhteyteen, jolla saavutettaisiin yli 1 000 MW siirtokapasiteetin lisäys nykytilanteeseen verrattuna. Yhteyden on tarkoitus parantaa sähkön kulutus- ja tuotantoinvestointien liittymismahdollisuuksia ja alueen sähköverkon stabiiliutta. Hanke on kuitenkin vielä ympäristövaikutusten arviointivaiheessa. Fingrid päättää kantaverkkoyhteyden jatkosuunnittelusta ja rakentamisesta arviointimenettelyn jälkeen, ja tavoitteena on, että yhteys voisi valmistua vuoden 2033 aikana. Kaupungin investointiarvioinnissa ei siten voida ennakoida tai varata tulevaa kapasiteettia yksittäiselle hankkeelle ennen verkonhaltijan arviota.

Kaupungin toimivalta ja tosiasialliset vaikutuskeinot liittyvät ensisijaisesti kaavoitukseen, kaupungin omistamien tonttien luovutukseen, kunnalliseen infrastruktuuriin ja elinkeinopoliittisiin edistämistoimiin. Kaupunki ei päätä sähköverkon liittymäkapasiteetista, sähkön markkinahinnasta tai hankkeen osallistumisesta sähkömarkkinoiden reserveihin. Kaupunki voi sen sijaan päättää, millaisten selvitysten ja kokonaisvaikutusten perusteella se käyttää omia kaavoitus-, tontinluovutus- ja investointien edistämisen resurssejaan. Tontinluovutuksen ehtojen tulee olla ennalta määriteltyjä, läpinäkyviä, tasapuolisia ja kilpailuneutraaleja.

Joensuun kaupunki aikoo jatkossa tehdä seuraavia toimenpiteitä ennen datakeskusten tai muiden merkittävien sähköenergiaintensiivisten hankkeiden tontinvarausta tai muuta olennaista edistämispäätöstä:

1) Pyydetään hankekohtainen energia- ja infrastruktuuriselvitys. Selvityksessä esitetään vähintään hankkeen vaiheittainen sähkötehon tarve, arvioitu kulutusprofiili, verkonhaltijan alustava liittymäarvio, sähkönhankinnan järjestäminen, käytettävissä oleva kulutusjousto, energiavarastot, oman tai sopimuksellisen tuotannon ratkaisut sekä varavoiman toteutustapa ja ympäristövaikutukset. Arvioinnissa oma tuotanto, pitkäaikaiset sähkönhankintasopimukset, kulutusjousto ja energiavarastot voidaan nähdä toisiaan täydentävinä ratkaisuina, eikä kaupungin tule ennalta määrätä yhtä teknologiaa kaikkia hankkeita koskevaksi ehdoksi.

2) Kulutusjouston osalta hakijan tulee kuvata, kuinka suuri osa hankkeen sähkötehosta on tarvittaessa vähennettävissä tai siirrettävissä, kuinka nopeasti jousto voidaan aktivoida, kuinka pitkään sitä voidaan ylläpitää ja voiko hanke osallistua reservimarkkinoille. Pelkkää varavoiman olemassaoloa ei tule rinnastaa kulutusjoustoon, koska varavoiman ensisijainen tarkoitus on yleensä turvata

datakeskuksen oma toiminta. Varavoiman käyttäminen sähköjärjestelmän tukena voi lisäksi edellyttää erillisiä teknisiä, ympäristö- ja lupatarkasteluja. Kansallisen tiekartan mukaan nykyiset datakeskukset pystyvät lähinnä sekunti- ja minuuttitason joustoon, kun taas pitkien niukkuusjaksojen hallinta vaatii laajempia sähköjärjestelmätason ratkaisuja.

3) Pyydetään arvio rakennus- ja käytönaikaisesta työllistävyydestä.

4) Tiivisestetään yhteistyötä alueen kuntien kesken ja pyritään kehittämään yhteiset kriteerit datakeskuksille. Tämä yhteistyö on osittain menossa seudullisessa yleiskaavatyössä, mutta ennakoivaan sähköverkkojen liittymiin liityvään yhteistyöhön on vielä pitkä matka. Tällä hetkellä teemme yhteistyötä edunvalvonnan kautta, jolla koetamme nopeuttaa sähkönsiirtokapasiteetin kasvattamista Joensuuhun ja Pohjois-Karjalaan.

Valmistelijat: kaupunkiympäristöjohtaja, elinkeino- ja kansainvälisten asioiden päällikkö

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä tiedoksi edellä kirjoitetun vastauksen valtuutettu Ville-Petteri Kujansuu ym. valtuustoaloitteeseen datakeskushankkeiden edistämisestä ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 09.11.2026
1136/00.02.00.03/2026

Ehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä tiedoksi edellä kirjoitetun vastauksen valtuutettu Ville-Petteri Kujansuu ym. valtuustoaloitteeseen datakeskushankkeiden edistämisestä ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: